

**OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐA-
ÁITTARDEADDJI**

JAHKEMUITALUS
2018

Jahki 2018 lei muhtunlágan superjahki min doaimmahahkii. Muitalus lei stuorra rahčamuš, muhto ollu eará dáhpáhuvai dan lassin. Leimmet mielde mánggain dáhpáhusain ja dagaimet kampánja ovttas Olmmošvuoigatvuođaguovddážiin (Ihmisoikeuskeskus) lámis olbmuid barggolašvuođa buorideami ovdii. Dát kampánja lihkestuvai bures. Oppa doaimmahaga bargoveahka ánsása hui stuorra giitosa sin dahkan barggus! Dat ii leat álo álki, muhto mii geahččalat dahkat min buoremusa.

SISDOALLU

Ovttaveardásašvuodaáittardeaddji	4
Ovdasátni	5
Easttahasvuoha ii mávsse mearihemiid, muhto vealaheaddji doaladumit šaddet divrrasin	6
Vuossárga gullá buohkaide – kampánja lámis olbmuid bargoeallima ovttaveardásašvuoda buorideami várás	9
Rasismma ja ovdagáttuid caggamii dárbbášuvvo beaktilis álbmotlaš prográmma	10
Nazistaid roahkkeruossaleavga čájeheapmi almmolaččat lea gildojuvvon	12
Ovttaveardásašvuodaáittardeaddji áššehasstatistihkat 2018	14
Dahkujierpmi geavaheamis mearkkašahtti riska dagahit vealaheami	16
Ovttaveardásašvuoha viessomárkaniin buoriduvvo skuvlemiin	18
Vealaheapmi ja ovdagáttut eastadit lihcadeamis dahje oassálastimis valástallansearvvi doaimmaide	20
Lámis valástalliid iežasvásttut čujuhedje lápmásiid valástallama ovttaveardásašvuodahástalusaid	21
Ahkevealaheapmi spesiálajegárvuolleoffisearaid rekryteremis	23
Oppalašođastusain soahtebálvalus ovttaveardásabbon	24
Mánngabealagut media – buoret media	25

Ovdasátni jahkemuitalus 2018

Jahki 2018 lei riikkabeaimuitalusa jahki. Álgojagi gárvvisteimmet mitalusa loahpalaš hápmái ja cuonomanu álggus rámis luohpadeimmet dan ovdalbmui. Mitalusa smiehtamušvájagoddin doaimmai bargoeallin- ja dásseárvováljagoddi ja dan lassin mitalus sáddejuvvui láhka-, hálddahus- ja sosiála- ja dearvasvuodaváljagottiide cealkinláhkai. Mitalus lei viiddes geahčastat min bargui dálá ovtaveardásašvuodalága fámusorruma dahjege ovddit golmma jagi áiggis sihke analysa ovtaveardásašvuodalága doaibmivuodas. Danin mii leat guođđán dán min jahkemuitalusas analysa eret ja lokten ovdan muhtin jagi 2018 lihkestuvvamiid viiddes bargosuorggisteamet. Min ovdanbuktin vealahandáhpáhusain fitnašuvve čovdosat ovtaveardásašvuodalága tulkomis nu ovtaveardásašvuoda- ja dásseárvolávdegottis go duopmostuoluin. Olgoriikalaččaide guoski áššiin ja olmmošgávpeáššiin bargu fokuserejuvvui ođđa strategiija vuodul eanet struktuvrraide guoski váikkuhepmái. Riikkas eretbidjama bearráigeahčču dahkkojuvvui viidásut joavkkuin go goasge ovdal.

Riikkabeaimuitalus lea lunddolaččat sátnedárkilit oaivvilduvvon riikkabeivviide, muhto ávkkástalaimet mitalusain viidásit maiddái váikkuhanbarggusteamet. Mitalus attii ollislaš ipmárdusa čanusjoavkkuide midjiide boahtti oktavuodaváldimiin ja dan bokte vealaheami sierra hámiin. Mitalusas lei ávki ovtaveardásašvuodaláhkii guoski skuvlemis, ja eandalit dat buvttii ovdan váilevuodaid nu ovtaveardásaš meannudeamis go dorvobáikeohcciid dahje olmmošgávppi oaffariid vuoigatvuodaid ollašuvvamis. Nákkiimet adnit ávkin mitalusa ja dan sisttisoallan materiála maiddái riikkaidgaskasaččat erenomážit go deaivvaimet riikkaidgaskasaš bearráigeahččooigánaid ovdamearkka dihte Eurohpa ráđis.

Njukčamánu 1 beaivve 2019 riikkabeaivvit dohkkehii guhtta celkosa sisttisoalli bealiváldima min mitalusas TyV:a smiehtamuša vuodul dievasčoahkkimis erenomáš bohtosiin jienaiguin 162-14. Vuorddekeahttá nannosamos doarjja bođii min ávžžuhussii, ahte báhtareaddji sajádaga ja sekundára suodjesajádaga ožžon bearašovttastanohcamušaide

ii heivehuvvo áigáibohtineaktu. Stáhtaráđđi – ođđa ráđdehus – berre válmmaštallat dárbbaslaš láhkaásahannuppástusaid dan sihkarastima várás. Muđuige min ávžžuhusaide addojuvvui nana doarjja. Riikkabeivviid bealiváldimat čujuhit, ahte min bargu adnojuvvo árvvus, ja nu min strategiija go linjemiid atnet rivttesláganin.

Váljagottiid cealkámušat ja smiehtamuš adde midjiide buori vuodu válmmaštallat ráđdehusprográmmaulbmiliid rievdadan- ja ovddidandárbbuin ovtaveardásašvuoda ja olmmošvuoigatvuodaid nannema várás suoma servodagas. Mitalusa ávžžuhusaide lassin sávvat ráđdehusas rasiimma vuostásaš mánggahálddahuslaš doaibmaprogramma sihke konkrehtalaš doaimmaid lámis olbmuid vuoigatvuodaid ja easttahisvuoda nannema várás. Dál vuorddašat, makkár prográmma vuodu ala ráđdehus álgá boahhtevuoda hukset.

Jahki 2018 lei muhtunlágan superjahki min doaimmahakkii. Mitalus lei stuorra rahčamuš, muhto ollu eará dáhpáhuvai dan lassin. Leimmet mielde mángggain dáhpáhusain ja dagaimet kampánja ovttas Olmmošvuoigatvuodaguovddážiin (Ihmisoikeuskeskus) lámis olbmuid barggolašvuoda buorideami ovdii. Dát kampánja lihkestuvai bures. Oppa doaimmahaga bargoveahka ánsásá hui stuorra giitosa sin dahkan barggus! Dat ii leat álo álki, muhto mii geahččalat dahkat min buoremusa.

Kirsii Pimiä

Ovtaveardásašvuoda-áittardeadđji

Easttahisvuolta ii mávsse mearihemiid, muhto vealaheaddji doaladumit šaddet divrrasin

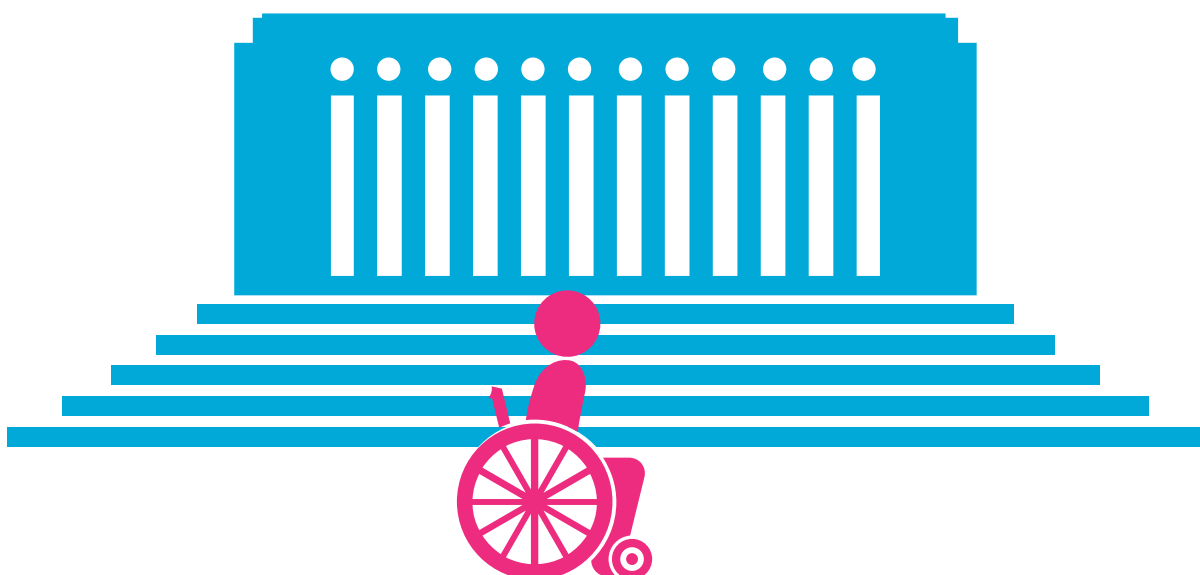
Govahala ahte lihkadat juvlastuoluin. Vai beasašit ruoktot, mii lea geardedálus, dálu olggobeallái galggašii bidjat njejjaldaga. Dát lea tehnikkalaččat áibbas vejolaš, muhto dállofitnodatsearvi vuosttilda garrasit iige mieđa njejjaldaga bidjamii, vaikko giinu eará mávssášii. Dállofitnodatsearvi stivrra mielde njejjaldat rompuda dálu julggabeale. Duohtamuitalus.

Govahala ahte stuđeret universitehtas. Muhtun logaldatsáliide lea easttahis beassan, nuppiide fas ii beasa juvlastuoluin. Bivddát logaldalli lonuhit plánejuvvon sále easttahis sálii, vai sáhtášit oassálastit logaldallamii. Logaldalli biehttala sirdimis logaldallama. Loahpa loahpas du ustibat gurpot du sálii, vai sáhtát oassálastit. Duohtamuitalus.

Lámisvuolta lea dábálamos vealahanágga, man geažil áittardeaddjái váldojuvvo oktavuolta. Ain ovttaveardásašvuodaáittardeaddji barggus bohtet ovdan mánggalágan váttisvuodát, mat laktásit easttahisvuoda ja olahahttivuoda váilevuodaide. Áittardeaddji atná guovddášáššin lámis olbmuid iešmearridanvuoigatvuoda gudnejahttima ja ovttaveardásašvuoda dievas ollašuhhtima servodagas nu struktuvrrain go doaladumiinge. Dálát atmosfeara lea okta guovddáš ášši lámis olbmuid deaividan váttisvuodaide duohken.

Muhtun gávppogis ii beassan iehčanasat juvlastuoluin bolesii, Áel:ii, vearrodoaimmahakkii, bággobearranduaimmahakkii dahje bargo- ja ealáhusdoaimmahaga bálvalančuoggáide. Go ovttaveardásašvuodaáittardeaddji válddii beali áššái, dahkkojuvvojedje virgedáluin divvummat: vuolidedje njejjaldagaid, govddidedje olgouvssaid, válde gaskauvssaid eret sihke bidje elektrovnnalaš uksabielluid. Dasa lassin áittardeaddji lea ovddidan semináraid easttahisvuoda ja muhtun dáhpháhusas skuvlii skáhppojuvvojedje njejjaldagat, vai oahppi váhnen, gii geavahii juvlastuolu, sáhtii oassálastit dilálašvuodaide skuvllas. Ássama oasis áittardeaddji ráđđádalai giđđat 2018 soahpamuša uhcán lámis olbmuid, geat ledje guovtti jagi áigge seamma (gávppoga oamastan) láigodállofitnodatsearvi máksán čielgasit alladut láiggu go dat ássit, geain ii leat doaimmahehttehus.

Okta ášši, mii orro bohtimin ovdan ain dávjjibut, lea dállofitnodatsearviid easttalašvuolta ássiidasas. Livčcii sivva duođalaččat árvoštallat ovttaveardásašvuodaalága miehtangeatnegasvuoda viiddideami ainjuo muhtun muddui guoskat maiddái dállofitnodatsearviid. Váttisvuodát leat bohtán ovdan ovdamearkka dihte šleađgamopedaid seailluheamis, dilsi vuodas mieđihit lápmásiidbálvalusaide lobiid dahkat nuppástusbarguid sihke hissaid divvumii laktáseaddji meannudanvuogiin.

ÁITTARDEADDJI GULLAN RIEVTTIS

Áittardeaddjái galgá ovtaveardásašvuodalága heiveheapmái guoski riekteáššis várret vejolašvuoda gullamii ovtaveardásašvuodalága 27 §:a mielde. Dát cealkámušat laktásit dájvja ovtaveardásašvuodaláhkaásaheami tulkomii. Áittardeaddji lea maiddái geavahan vuoigatvuodas cealkit riekteáššiin, main lea geahčaluvvon ovttaskas dáhpáhusa lassin ovddidit viidasabbot ovtaveardásašvuoda. Ovtaveardásašvuodaáittardeaddji lea duopmostuoluide ja áššáskuhttiide addin cealkámušain gidden fuopmášumi maiddái ovtaveardásašvuodalágas meroštallon buhtadusa mearrái. Ovddit vuoigatvuodageavadis čuovvumušat eai álo leamaš doarvái beaktilat, váruheaddjit ja rivttes gaskavuodas daguiguin. Dálá ovtaveardásašvuodalága oasil vuoigatvuodageavat lea vel uhcán, muhto vuordámušat beaktilis čuovvumušain leat allagasas.

Jagis 2018 áittardeaddji attii oktiibuot 24 cealkámuša áššáskuhttiide ja duopmostuoluide ovtaveardásašvuodalága 27 §:a vuodul. Dáin bealli, 12 addojuvvui áššáskuhttiide, 3 gearretrivttiide, 5 hálddahasrivttiide ja 4 alimus hálddahasriektái.

27§ Ovtaveardásašvuodaáittardeaddji gullan

Duopmostuollu galgá dán lága heiveheapmái guoski áššis, mii lea dan giedahallamis, várret ovtaveardásašvuodaáittardeaddjái vejolašvuoda gullamii daid osiin go ášši gullá áittardeaddji doaibmaváldái. Áššáskuhtti galgá ovdal áššáskuhttima rihkuslága 11 logu 11 §:s oaivilduvvon rihkkosis várret áittardeaddjái vejolašvuoda gullamii.

Ovtaveardásašvuodaáittardeaddji celkkii alimus hálddahasriektái áššis, mas lei gažaldat badjedási oahppi, guhte vázzá skuvlla ahtanuššamis ádjánan ja lámis oahppiid veajuiduhtti oahpahusa joavkkus, vuoigatvuodas nuvtá skuvlavuojiheapmái maiddái, jos skuvlabeaivi gaskalduvvá oahppi iežas sivaidd geažil. Hálddahasriekti lei ovddit mearrádusastis gávnahan, ahte áššis ii lean meannuduvvon ovtaveardásaš meannudeami dahje vealahangildosa vuostá iige áittardeaddjái galgan várrejuvvot dilálašvuodta gullamii. Áittardeaddji giddii alimus hálddahasrievtti fuopmášumi dasa, ahte dáhpáhusas vuoddoahpahuslága bálddas galggai heivehit ovtaveardásašvuodalága ja erenomážit dán lága 15 §:a, mii geatnegahtá skuvlema ordnejeaddji dahkat guđege dilis dárbbášlaš govttolaš miehtamiid, vai lámis olmmoš sáhtá ovtaveardásaččat earáiguin oažžut skuvlema.

Ovtaveardásašvuodaáittardeaddji celkkii Nuorta-Suoma hálddahasriektái áššis, mas lei gažaldat dan guorahallamis, leigo olmmoš vealahuvvon go universitehta ii lean miehtan mieđihit sutnje stuđeremii guoski sierraordnemin vuoigatvuoda čadahit oasi dutkosii gullevaš hárjehallamis stuđerembáikegotti sajis ruoktobáikegottistis. Áittardeaddji giddii hálddahasrievtti fuopmášumi universitehta geatnegasvuhtii ovddidit ovtaveardásašvuoda ja ollašuhhtit govttolaš miehtamiid, maid lámisin gehččojuvvon olmmoš lei biddán.

VOOSSÁRGA GULLÁ BUOHKAIDE – KAMPÁNJA LÁMIS OLBMUID BARGOEALLIMA OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐA BUORIDEAMI VÁRÁS

Čakčat 2018 ovtaveardásašvuođaáittardeaddji ordnii ovttas Olmmošvuogitvuođaguovddážiin kampánja ”Vuossárga gullá buohkaide”. Kampánjas muittuhuvvo, ahte oasálašvuhta bargoeallimii gullá buohkaide. Kampánjasdoalut ožžo buori vuostávdima sosiálalaš medias. Sisdoalut čájehuvvojede suomelaččaide sullii 500 000 gearde ja dat olahedje viidát olbmuid. Yle kampánjai laktáseaddji ođđasa lohkkimearri lei 1 miljovdna ja Helsingin Sanomat -aviissas áššedovdičállosa (vieraskynäkirjoitus) lohkkimearri lei 773 000.

Lámis olbmuidin lea bargoeallima olggobealde sullii 80 %. Bargguiduvvándassi lea heittot skuvlendási ektui: sullii 60 %:s olbmuidin, geain lea doaibmaráddjehus, lea gaska- dahje alladási skuvlejupmi. Bargguiduvvama eastagat leat earet eará bargoaddiid dieđu vátnivuohhta doarjagis, mii lea oazžumis, sihke ovdagáttut lámis olbmuid bargonávccain ja čehppodagas.

Lámis olbmuid oidnet menddo dávjá oassebargonávccalažžan ja dan čuovggas, ahte sin bargguiduvvan gáibidivččii ollu ekonomalaš doarjjadoaimmaid bargoaddiid bušehtas. Duodalaččat mánggat lámis olbmot leat čeahpi, alladit skuvlejuvvon sihke dievasit bargonávccalaččat sin skuvlema vástideaddji bargguide. Jos lámis bargi dárbbáša bargobáikái nuppástusbargguid dahje eará veahki, lea dasa oazžumis stáhta doarjja joga bargo- ja ealáhusbálvalusain, Áel:s dahje gieldda lápmásiidbálvalusas.

Sosiála- ja dearvvasvuodaministeriija mielde 1,9 miljovdna bargoahkásaš suomelaččas lea miinu guhkesáiggebuozalmas dahje váddu. Sis 600 000 árvvoštallet dan váikkuhit bargoseaset ja bargguiduvvanvejolašvuodaide.

Dearvvasvuoda ja buresveadjima lágádusa mielde Suomas bargoahkásaččaid lápmásiidovdduid ožžot 241 000 olbmo. Mearri vástida 7 proseantta bargoahkásaččain.

Olmmošvuogitvuođaguovddáža ja Lápmásiidforuma (Vammaisforum) jagis 2018 dahkkon jearahallama mielde lámis olbmuid (n=2022) lea bálkábarggus 14 proseantta. Vástideaddjiin ollesáigásaš ealáhagas lea 43 proseantta.

Dearvvasvuoda ja buresveadjima lágádusa mielde doaibmaráddjejuvvon olbmuidin sullii 60 proseanttas lea gaska- dahje alladási skuvlejupmi. Veahkadagas, mas eai leat doaibmaráddjehusat, 78 proseanttas lea gaska- dahje alladási skuvlejupmi.

Kampánjasiidu:
www.facebook.com/maanantaikuuluukaiille/

Vuossárga gullá Buohkaide. Káffe bargosajis lea ovdavuogitvuohhta, mii buohkain ii leat.

Rasismma ja ovdagáttuid caggamii dárbbášuvvo beaktilis álbmotlaš prográmma

Vealaheapmi vuodđuduvvá dávjá diehtemeahttunvuhtii ja mielavulošge ovdagáttuide. Populismma ja nationalismma loktaneapmi lea goit garradan doaladumiid ja lasihan maiddái rabas rasismma ja vaššiságaid Suomas. Rasisma ja ovdagáttolaš vuoiŋa lasihit fas sieralágan árgaeallima vealaheami, nugo headušteami oahppolágádusas, rekryterenvealaheami dahje ovdamearkka dihte biehttaleami bálvalusa addimis gávppis. Rasismma lea sivva fuomášit mearkkašahtti problemman ja dan eastadandoaimmaid galgá beavttálmahttit gárvvistemiin álbmotlaš doaibmaprográmma.

DUTKAMUŠAT JA DÁHPÁHUSAT MUITALIT PROBLEMA VIIDODAGAS JA DUOĐALAŠVUOĐAS

Rasisma sáhtta boahit ovdan vaššisáhkan, vealaheapmin, veahkaváldin dahje olggudasat neutrála meannudanvuohkin, mat iešalddes gokčet olggobeallái oasi olbmós. Rasisma vásihuvvo earet eará duogáža, bajiloainnu, oskkoldaga ja giela vuodul.

Rasismma viidodaga ja duođalašvuoda ádejeit buoremusat olbmot, geaidda rasisma čuoheá. Rasismma dábálašvuodas muitalit maiddái mánggat dutkamušat, ovttavewardásašvuodaáittardeaddjái boahiti oktavuodaváldimat ja bolesa vašširihkusstatistikkat. Loahppajagi 2017 almmustahtton EU:a raporta čearddalaš unnitloguid deaividan vealaheamis muitalii fuolastuhtti rasismamearis Suomas (EU MIDIS II). Dutkamušas ledje Suoma oasil jearahallon vuosttas ja nuppi buolvva sisafárrejeaddjit Sahara máttabeale Afrihkás. Dutkamuša vástideaddjiin 45 % lei deaividan Suomas vealaheami ovddit 12 mánotbaji áigge.

Negatiivvalaš doaladumit čuhcet daid olbmuid lasin, geain lea sisafárrejeaddjidoogáš, maiddái álbmotlaš unnitloguide, nugo somaruottelaččaide, sámiide ja románaide. Jagis 2018 almmustahtton dutkamušat nannejit ahte románaid vásihan vealaheapmi lea Suomas hui dábalaš (THL raporta Romanien hyvinvointi ja osallisuus sekä Helsingin yliopiston tutkimushankkeen loppuraportti Pysäytetyt – Etninen profilointi Suomessa). Dutkamušaid ja ovttavewardásašvuodaáittardeadd-

jáige boahitan oktavuodaváldimiid vuodul románaide čuoheci ovdagáttut oidnojit mihtilmasat vealaheaddji meannudeapmin ovdamearkka dihte gávppiin ja restoránŋain, muhto maiddái eiseváldiid doaimmas.

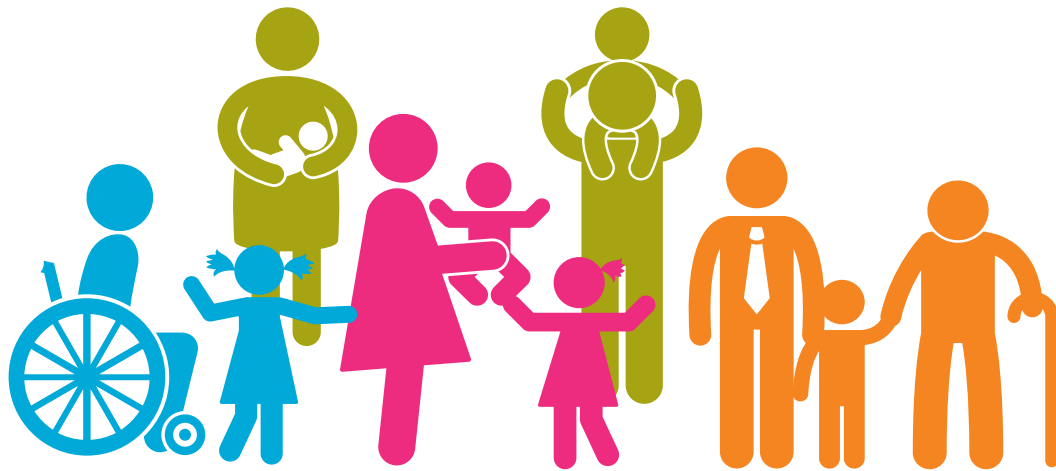
Vealahandáhpáhusaid ja vašširihkkosiid ii galgga oaidnit dušše ovttaskas dáhpáhusan, baicce galgá fuomášit struktuvrralaš vealaheami ja rasismma, mii daid duohken lea.

VAŠŠISÁGAT LASIHIT VEALAHEAMI JA VEAHKAVÁLDI – DANIN DAIDDA GALGÁ VÁLDIT BEALI BEAKTILIT

Go atmosfeara lea šaddan garrasabbon ja ságastallamiin dihtto ain nannosut vuostálasvuoda huksen, vaššiságat leat boahitan oinnolabbon go ovdal. Suomasge almmolaš ságastallamis bealuštit jurdaga, ahte sátnefriijavuoda vuodul livččii dohkkehahtti dadjat maid beare fuolakeahhtá das, man loavkideaddji dahje rasisttalaš sáhka lea. Sátnefriijavuoda ii vuogadahte loavkidit geange olmmošárvvu. Politihkalaš mearrideaddjiid ja eará olbmuid, geat leat oinnolaš sajádagas, olggosbuktojumiin lea ovttaskas daguid viidasut váikkuhus oppalaš vuoiŋii ja joba olbmuid láhttemii. Sátnefriijavuhtii laktása álo ovddasvástáduš.

Erenomáš hirpmástuhtti albmanepmi rasismmas Suomas lea rahpasit rasisttalaš lihkadusaid doaimma lassáneapmi ja oidnon gáhtain. Sátnefriijavuoda ja čoahkkananfriijavuoda eai vuogadahte loavkidit nuppi olmmošárvvu. Organisašuvnnat, mat leat rahpasit rasisttalaččat ja maid ideologijii ja doaibma loavkidit čiekrjalasat nuppiid olbmuid olmmošárvvu, eai návddaš vuodđo- ja olmmošvuoiŋatvuodaidda suddjen čoahkkanan- ja sátnefriijavuoda.

Ovddalgihtii eastadeami lassin vašširihkkosiidda galgá váldit beali beaktilit: vaššimotiivvaiguin dahkkon gudnerihkkumat ja giktaleamit álbmotjoavkku vuostá galget dutkojuvvot ja dahkkit áššáskuhttojuvvot beaktilit. Bolesis ja áššáskuhttiin lea mearkkašahtti rolla čujuhit, ahte vealaheaddji motiivvain dahkkon áitimat, hiddjideamit ja eará vašširihkkosat leat lossa

NAZISTTAID ROAHKKERUOSSALEAVGGA ČÁJEHEAPMI ALMMOLAČČAT LEA GILDOJUUVON

Maŋimuš jagiin servodaga atmosfeara lea Suomasge čavgan. Rasisma oidno vaššisáhkan neahtas ja huikkašeapmin gáhtain. Vaššiságat ja vašširihkkosat čuhcet dávjá unnitloguide gullelaš olbmuide. Oktan váivves ovdamearkan dás leat vaši dovddut, mat čuhcet juvddálaččaide.

Roahkkeruossaleavga ovddasta nazi-Duiskka, mas ásahuvvui eahpidahttin ja loavkiduvvui stáhta doaimmas systemáhtalaččat juvddálaččaid ja dihto eará unnitlogujoavkkuide gullelaš olbmuid olmmošárvu ja heagga. Roahkkeruossaleavga ovttastahtto almmolaččat nazi-Duiskka áigásaš juvddálaččaid doarrádallamiidda ja juvddálašvaššái. Iehčanasvuodabeaivve roahkkeruossaleavga oidnui Helssega gáhtain. Leavvga guoddimiin iskkadallojedje dohkkehahttivuođa ráját, ja loavkiduvvui máŋgga olbmo olmmošárvu sihke dorvvolašvuoda dovdu.

De reahkká! Ovttavewardásašvuoda- ja dásseárvolávdegoddi lea čovdosisttis gávnahan, ahte roahkkeruossaleavvga oidnosis doallan lea ovttavewardásašvuodalága vuostásaš heađušteapmi. Gažaldat lea dilis, mii dáhpáhuvai moadde jagi dassá ja mas olmmoš doalai roahkkeruossaleavvga iežas viesu lásas. Lávdegotti čovddus lea prinsihpalaččat dehálaš áiggis, goas vaššiságat ja vaššás ja nuppiid fuotnu atmosfeara orru lassáneamen. Čovdosa mielde sáhtta gávnahit, ahte roahkkeruossaleavvga oidnosis doallan lea gildojuvvon. Mearrádus lea joatka vuoigatvuodalaš čovdosiidda, main muittuhuvvo, ahte sátnefriijavuodas leat iežas ráját ja, ahte juohkeovttas lea ovddasvástádus das mo buktá iežas oaiviliid ovdan. Ovdamearkka dihte historjjálaš dahje dáiddalaš konteavsttas roahkkeruossaleavvga geavaheapmi sáhtta ain leat ákkastallamis.

Dutkamušaidge mielde vaššiságat ja vašširihkkosat leat Suomas maŋimuš jagiin lassánan, muhto nu leat maiddá vuogit ja dáhttu dáistalit daid vuostá. Láhkaásaheamis gávdnojit máŋgga lánkačuoggát, maiguinsáhtta váldit ovdan vaššiságaid ja rievdadit atmosfeara olmmošvuoigatvuodaid ektui miehtemielalabbon. Ovttavewardásašvuoda- ja dásseárvolávdegoddi mearrádus lea čielga duodaštus ovttavewardásašvuodalága heađuštanparagráfa doaimmivuodas. Vuoigatvuodageavat heađušteamis lea vel uhcán, muhto njuolggadus lea buorre bargoneavvu rasimma ja vaššiságaid vuostásaš barggus.

Vaikko máŋgasis leat vásáhusat das, ahte rasisma, vaši dovddut ja čavgan atmosfeara leat Suomas duohtaášši, maiddá positiivvalaš ovdáneapmi lea oaidnimis. Lávdegotti mearrádus, ovttas davviriikkalaš vuostálastinlihkadusa heahttanmearrádusain dahje MV-bláđi oazžun duomuiguin čujuha, ahte Suomas eai dohkkehuvvo olmmošvuoigatvuodaloavkideamit sátnefriijavuoda namas. Maiddá boles čujuhii iehčanasvuodabeaivvi duoguštemiin, ahte roahkkeruossaleavvga eai gula Suoma gáhtaide.

OVTTAVEARDÁSAŠVUODALÁHKA 14 §

Olbmo olmmošárvvu iešdátos dahje duodalaččat loavkideaddji láhtten lea heađušteapmi, jos loavkideaddji láhtten laktása 8 §:a 1 momaenttas oavvilduvvon motiivai ja láhttemiin dahkkojuvvon máinnašuvvon siva geažil atmosfeara, mii fuotnu dahje vuollánahtta olbmo dahje mii lea su vuostá uhkideaddji, vaššái dahje aggressiiva.

Ovttaveardásašvuodaáittardeaddji celkkii Länsi-Uudenmaa áššáskuhtti virgedoaimmahakkii áššis, mas lei gažaldat dutkanhoavdda evttohusas áššáskuhtái ovdadutkamiid ráddjemis dáhpáhusas, mas románabearraša lahtuid ledje vealahan restoránas sin duogáža geažil. Dutkanhoavda lei evttohan áššáskuhtái, ahte ovdadutkamat eai doaimmahuvvo ng. govtolašvuodaákkain daningo oassebealit ledje beassan soahpamuššii áššis. Áittardeaddji giddii áššáskuhtti fuopmášumi dasa, ahte biehttaleapmi addimis bálvalusa čearddalaš duogáža vuodul galgá prinsihpas gehččojuvvot lossa vealaheapmin. Áittardeaddji oinnii maiddái, ahte dutkanhoavda ovdal mearrádusa evttoheami ja áššáskuhtti ovdal dan dohkkeheami galggašii sihkarastit dan, ahte vealaheami oaffarat leamašan diđolaččat vuoigatvuodaineaset, maiddái ráđđejeaddji buhtadus- ja vahátruhtadásis vuoigatvuodageavadis. Áittardeaddji gávnnahii, ahte duššefal ándagassiibivdin ja smávva ruđalaš buhtadus eai maiddái deavdde EU-direktiivvaid gáibádusaid, mat čatnet Suoma ja stivrejit min vuoigatvuodageavada. Loahpas áittardeaddji almmuhii, ahte doaimmahat lea dárbbu mielde gárvvis ovttaveardásašvuodalága 19 §:a mielde álggahit doaibmajuid áššáigullelaš soabadeami ovddideapmái oassebeliid gaskkas.

Ovttaveardásašvuodaáittardeaddji attii Helssega áššáskuhtti virgedoaimmahakkii hoavvariektegieđahallama várás cealkámuša rihkusáššis, mas lei gažaldat gávppis dáhpáhuvvun biehttaleamis addit bálvalusa áššehasa oskkoldaga vuodul. Gearretreikti lei dubmen gávppi eaiggáda vealaheamis sáhkuiide daningo son lei biehttalan bálvaleamis nissona, guhte geavahii niqab-biktasa, mii gokčá muođuid nu ahte čalmmit dušše oidnojit. Gávpejas lei gearretrievttis doarjalan dasa, ahte sutnje lea dehálaš dárbbu mielde bastit earuhit áššehasaid muođuid gohcinkamerabáttis. Áittardeaddji gávnnahii cealkámušastis, ahte gearregastin- ja ovdadutkanmateriála vuodul áššeomasteaddji dillái ii lean laktásan mangelágan headuštan- dahje suoládaneahpádus ja, ahte vástideaddji lei buktán ovdan dušše dábálaš, bearráigeahču dorvasteapmái laktáseaddji sivaiddoaimmas ággan buhtastahttimiin muslimanissoniid niqab-biktasa geavaheami diđolaš muođuid čiehkamii. Áittardeaddji gávnnahii, ahte go váldá vuhtii erenomážit vuodđolága 11 §:a oskkoldaga hárjeheami friijavuoda, fuolakeahttá das oainnášii go riekti, ahte gávpejasas muhtun osiin livččii lean dohkkehahtti ulbmilat doaibmasis, de geavahuvvon vuogit ledje lean čielgasit veardeheamet ja dolvon govttohis ja dan láchkai nissona vealaheaddji loahppabohtosii oskkoldaga vuodul.

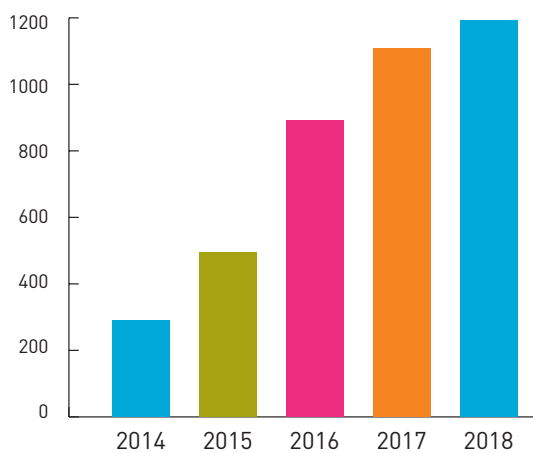
Ovttaveardásašvuodaáittardeaddji áššehasstatistikat 2018

Ovttaveardásašvuodaáittardeaddjái bohtán oktavuodaváldimat leat jagi 2018 áigge fas lassánan. Jagis 2018 ovttaveardásašvuodaáittardeaddji áššedovdit gieđahalle oktiibuot 1192 vealahanoktavuodaváldima. Dain ođđa, gieđahallamii bohtán vealahanáššit ledje 924, mii lea measta 20 % eanet go jagis 2017. Áittardeaddji gieđahallanproseassa lea jođalmuvvan ovdežis, mii vuodđuduvvá ollu dasa, ahte eanaš áššiin gažaldat lea rávvemis.

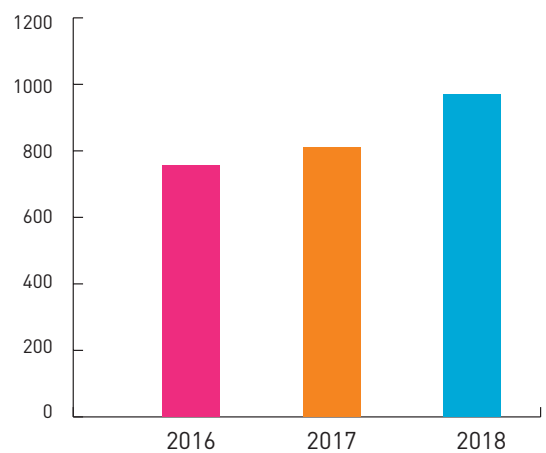
SOHKADUOGÁŠ JA LÁMISVUOHTA AIN STUORÁMUS VEALAHANÁKKAT

Lámisvuhtii vuodđuduvvi vealaheapmi lea dál dábálamos sивva váldit ovttaveardásašvuodaáittardeaddjái oktavuoda. Ovddit jagiin sohkaduogáži laktáseaddji oktavuodaváldimat leat leamaš dábálabbot. Ahkevealaheapmái laktáseaddji dáhpáhusat leat lassánan.

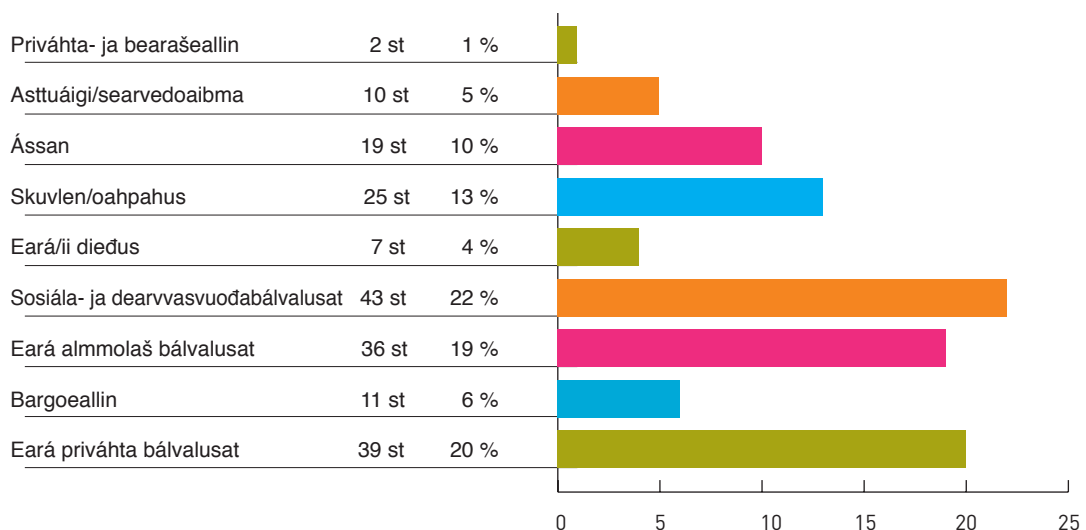
BUOT GIEĐAHALLON VEALAHANOKTAVUOĐAVÁLDIMAT

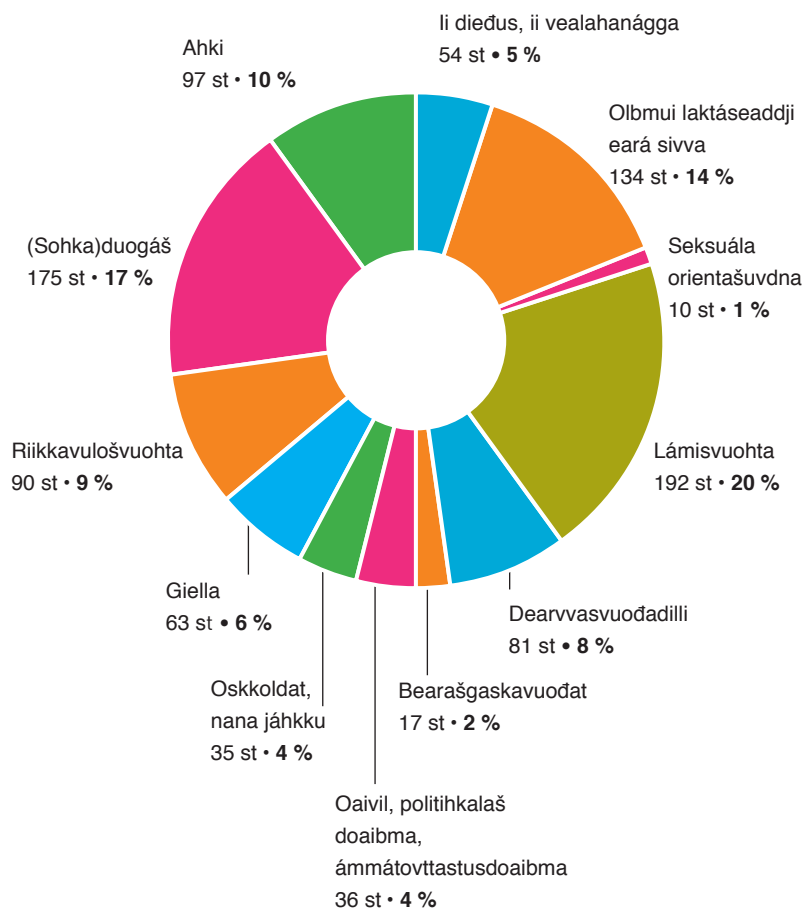
GIEĐAHALLAMII BOHTÁN VEALAHAN-OKTAVUOĐAVÁLDIMAT

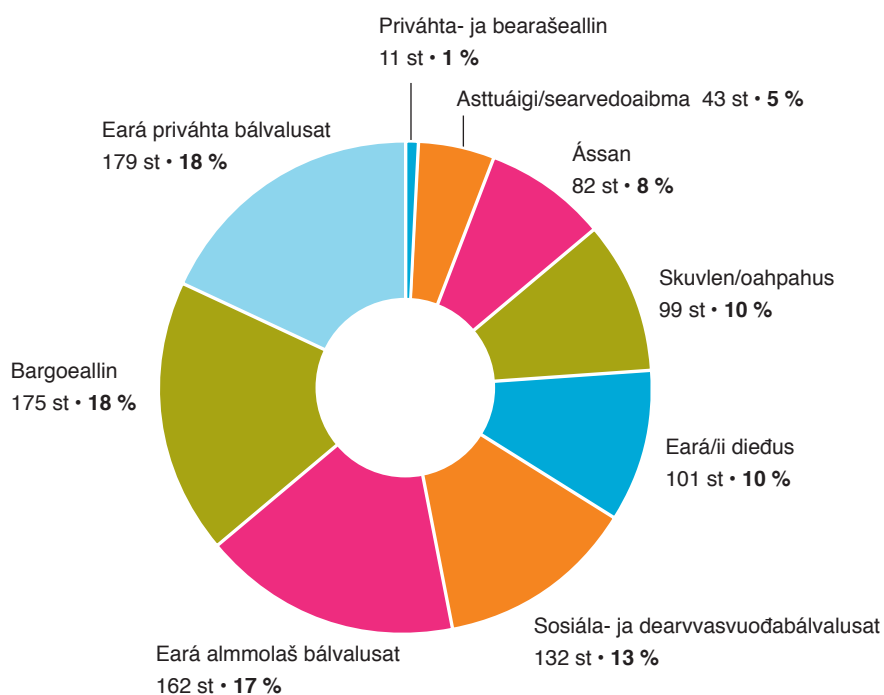
GIEĐAHALLAMII BOHTÁN VEALAHAN-OKTAVUOĐAVÁLDIMAT 2018 – VEALAHANÁGGAN LÁMISVUOHTA VS. EALLINSUORGGIT

GIEĐAHALLAMII BOAHTÁN VEALAHANOKTAVUOĐAVÁLDIMAT VEALAHANÁKKAIÐ MIELDE 2018

GIEĐAHALLAMII BOAHTÁN OKTAVUOĐAVÁLDIMAT EALLINSURGGIID MIELDE 2018

Vealaheapmi ja ovdagáttut eastadit lihkadeamis dahje oassálastimis valástallansearvvi doaimmaide

Lihkadeapmi lea oassi eallima. Ovttavardásašvuodaáittardeaddji lea jagi 2018 geahččalan bargguinis ovddidit sierralágan lihkadeaddjiid dárbbuid vuhtiiváldima ja ovttavardásašvuoda ollašuvvama valástallamis. Bargu lea bargojuvvon doallamiin ovdamearkka dihte seminárasáhkavuoruid ovttavardásašvuodalága ollimis lihkadeapmái ja, man láhkai searvedoaimbitge galggašedje váldit vuhtii lámis olbmuid vuoigatvuoda govttolaš miehtamiidda.

Lihkadanlága mielde stáhtadoarjjadohkálašvuoda guorahaladettiin váldojuvvo vuhtii, man láhkai lihttu ovddida ovttavardásašvuoda ja dásseárvvu. Dan láhkai áššis lea maiddá ruđalaš giktalus. Čatnaseapmi ovttavardásašvuoda ovddideapmái buktá lasseávkki searvá muđuige: dat lasiha lahtuid vejolašvuodaid oassálastit, dat lasiha vásáhusaid vuoiggalašvuodas.

Mánnggat doaimbajibut, maiguin ovttavardásašvuoda sáhtá ovddidit searvvi doaimbamis, leat smávva fuomášumit, main lea goittotge geavadis stuorra mearkkašupmi. Doaimbajibut sáhttet leat ovttageardánat eaige vealtameahttumit mávsse maidige. Ovdamearkka dihte oktasaš njuolggadusat heađuštussii, nugo homofobalaš ja rasisttalaš leaikkastallamii, bealiváldima várás sáhttet nannet árvvu addi ja dohkkeheaddji vuoigŋa. Dalle juohkehaš sáhtá dovdat iežas leat buresbohtin searvvi doaimbamiid aiddo dakkárin go lea.

Ovttavardásašvuoda lassáneapmi buorida loaktima ja čatnaseami searvvis. Ovttavardásašvuhtii viggan duddjo maiddá searvvi identitehta. Doaimbit sáhttet

leat rámis searvviset árvvuin, ja dat sáhtá lasihit searvvi geasuhannávcca ja buoridit imago.

Ovttavardásašvuoha ii dárkkut seamma buohkaide muhto iešguđetlágan dili vuhtii váldima duođalaš ovttavardásašvuoda vejolažžan dahkama várás. Valástallanserviid doaimbamis searvi sáhtá fidnet viidasut joavkku olbmuid doaimmaidis párrii váldimiin vuhtii ovttavardásašvuoda. Danin lea deatalaš, ahte serviid doaimbamis váldojuvvo vuhtii doaimmiid mánnggahápmásašvuoha. Doaimbamiid oassálastiid mánnggahápmásašvuoha lea searvedoaimmain čielga fápmoresursa.

Muhtun álšasále attii čielgasit áddet, ahte dorvobáikeohccit eai leat buresbohtin áššehassan. Ráddjemii eai goittotge leat dohkálaš ákkat. Ovttavardásašvuoha vuolgá das, ahte olbmuid galgá gieđahallat ja vihkkhallat oktagas olmmožin, ii ovdagáttuide vuođđuduvvamiin muhtun joavkku ovddasteaddjin.

Fággádallanšládjasearvi gáibidii iežas lahtuin, ahte lahtus eai oaččo leat njoammu varradávddat. Dákkár kategoriijalaš gildosa vuođustallan ovttavardásašvuodalága dáfus lea váttis. Dearvvasvuodadilli lea okta vealahanákkain, ja dás dearvvasvuodadili vuođul, ovdagáddui vuođđuduvvamiin, biddjui viiddis joavku olbmot šlájá olggobeallái. Ovdamearkka dihte hiv ii njoamo beaivválaš dahkamušas. Eastindákkasiid geavaheaddji olbmot ellet dábbalaš eallima – earet dárkilut dearvvasvuodafuolahusa páras – ja dát dábbalaš eallin oažžu mielas doallat sisttis maiddá valástallama.

OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITRARDEADDJI ÁVŽŽUHA, Ahte:

1. Suomen urheiluliitto luohpá lámisvalástalliid iežasvástoosiin ain juo EM- ja MM-gilvvuid buohta.
2. Oahpahus- ja kulturministeriija váldá čielgasa valástalliveahkkeruhtaoppalašvuođa geavahahttivuođas lámis gilvovalástalliid doarjjagoluid gokčamii.
3. Oahpahus- ja kulturministeriija ovddida ON:a lápmásiidsoahpamuša geatnegasvuođaid vuhtii váldimiin valáštalliid ja valáštallanlihtuid ruhtadanvuogádaga dan láchkai, ahte dat nannosabbot go ovdal doarju lámisvaláštalliid ovtaveardásašvuođa ollašuvvama.
4. Sosiála- ja dearvasvuodaministeriija árvoštallá lápmásiidbálvaluslága ođasmahttimis valáštallama sajádaga laktásemiin veahkeheadji- ja sáhttobálvalusaide. Ainjuo veahkeruđa oazžu gilvovaláštalliid buohta valáštallama galgá buohtastahttit bargui.
5. Sosiála- ja dearvasvuodaministeriija rávve gielddaid Dearvasvuođa ja buresveadjima lágádusa (THL) lápmásiidbálvalusaid giehtagirjjis das, ahte lámis olmmoš sáhttá dárbbasit alces veahki lápmásiidbálvaluslágas dárkkuhuvvon vugiin valáštallangilvvuide oassálastimis das beroškeahtá ordnejuvvojito gilvvut Suomas vai olgoriikkain.

ON:a oktasašsoahpamuš lámis olbmuid vuogitvuodain (CRPD) ásaha geatnegasvuođaid stáhtii buot eallinsurggiin mielde lohkamiin lihkan- ja valástallandoaimma (30. artihkal). Ovtaveardásašvuođaláhka (1325/2014) geatnegahtá almmolaš doaimiid ovddidit ovtaveardásašvuođa (5 §). Vealaheami gielddus (8 §) guoská viidát sierra beliide. Dasa lassin sáhttá, doaimis sorjajaččat, boahit gažaldahkii geatnegasvuohta ollašuttit govttolaš miehtamiid lámisolbmuid buohta (15 §).

Áittardeaddji atná deatalažžan, ahte šládjalihnut ovddidit sierralágan lihadeaddjiid ja valástalliid ovtaveardásašvuođa ja vejolašvuođaid áigáioažžuma. Ovtaveardásašvuođa ovddideapmi dahkkojuvvo juohkebeaivválaš barggus, hárhellamis, gilvohallandoaimmamis, valástallanbáikkiid ráhkadanáigumušain ja eará searvebarggus.

Oppalašodastusain soahtebálvalus ovtaveardásabbon

Golgotmánus 2015 nuorra almmái válddii oktavuoda áittardeaddji doaimmahakkii. Son lei biehtadan siviilabálvalusas pasifisttalaš jáhkku doarjalemiin. Dán sivas son lei normálageavada mielde dubmejuvvo eavttuhis fánjalránggáštussii. Almmái geahčai iežas šaddan vealaheami vuollái Jehova duođašteaddjiid ektui, geat oskkoldahkii gulli jáhkuset vuodul ja 1980-logus ásahuvvon sierralága vuodul ledje dan áigái friijejuvvo sihke vearjo- ja siviilabálvalusa čađaheamis.

Diđolažžan boares sierralága ja 1990-logus ásahuvvon vuodđolága ruossalasvuodas áittardeaddji mearai álgit vealahuvvon nuorra albmá vuoiगतvuodaveahkkin bealuštan dihte su váiddaproseassas Helssega hoavvarievttis. Bealuštusministara ásahan doaibmagoddi gávnnahii jo jagi 2007, ahte earáid earet Jehova duođašteaddjiide gulli totálbiehtadeaddjiid giedahallama galggašii dahkat ovttaláganin ođđa vuodđolágain. Suoma ráđđehus ii goittotge lean doaibmagoahtán lánkaásahusa nuppástuhttima várás vuodđoláhkaválgagotti ja ON:a olmmošvuoiगतvuodakomitea kritihkas fuolakeahhtá. Dán geažil ovtaveardásašvuodaáittardeaddji mearai ohcat dillái nuppástusa rievttis ovttaskas áššis.

Helssega hoavvariekti friijii guovvamánus 2018 duomuinis (18/108226) fánjavuhtii dubmejuvvo nuorra albmá ránggáštusas ja skábmamánus 2018 alimus riekti mearridii leat attekeahhtá áššái váidinlobi (Dno 2018/286). Ovtaveardásašvuodaáittardeaddji lea hui duđavaš sihke čovdosa loahppabohtosii ja hoavvarievtti giittihahti vuodustusaide. Fámus orru lánkaásahus lei vuostá vuodđolága ja vealaheadji.

Hoavvarievtti duopmu oaččui maiddái ráđđehussii leavttu dili nuppástuhttima várás. Riikkabeaivvit dohkkehedeje jo giđdat 2019 lága, mii jávkadii Jehova duođašteaddjiid sierrafriijavuoda. Lánka jávkadii dálášvuogádaga čielga ovtaveardásašvuoda vuodđojurdaga ja vealahangildosa vuostásašvuoda, muhto ii leat vuodđo- ja olmmošvuoiगतvuoda dáfus oaidnimiin problemaid haga. Lánkanuppástus ii jávkadan nu daddjojuvvo oaivilfánnggaid problema. Olmmoš, gii iežas oskkoldaga dahje nanajáhkku

geažil ii dálá vuogádaga geažil (ee. siviilabálvalusa čatnaseapmi eatnanbealuštangeatnegasvuhtii ja bálvalusa bistin) geahča iežas sáhttit čađahit vearjo- dahje siviilabálvalusa, dubmejuvvo maiddái dás ovddos eavttuhis fánjalránggáštussii dahje bearráigeahččanránggáštussii.

Nuppegežiid baicce orru leamen vuordimis, ahte lánkanuppástus viiddida oaivilfánnggaid meari, jos maiddái oassi Jehova duođašteaddjiin álgá totálbiehtadeaddjin. Dán geažil áittardeaddji ii guottihan lánkanuppástusa. Olmmošvuoiगतvuoda dáfus geahččamiin áittardeaddji atná problemáhtalažžan, ahte Eurohpa riikkain dušše Greikkas ja Suomas dubmejuvvojit sihke vearjo- ja siviilabálvalusas biehtadan olbmot fánjalránggáštussii. Miehtemielabuš olmmošvuoiगतvuodanuppástus livččii, ahte friijen viiddošii guoskat buohkaid iežaset nanajáhkku geažil biehtadeaddjiid.

ULBMILIN OPPALAŠODASTUS JA OVTAVEARDÁSUT ÁLBMOTLAHTTOBÁLVALUS

Ovtaveardásašvuodaáittardeaddji geahččá, ahte dálá eatnanbealuštan-, vearjoeatnegas- ja siviilabálvalusvuogádaga galggašii árvvoštallat ja ovddidit oppalohkáid ovdamearkka dihte ng. álbmotlahttobálvalusmálla guvlui. Dánhávaš, maiddái riikkaidgaskasaččat kritiserejuvvo dillái oaivilfánnggáin livččii ain juo muhtun muddui vejolaš váldit beali nuppástuhttimiin eatnanbealuštangeatnegasvuoda eanet dábálaš álbmotlahttobálvalusgeatnegasvuodan, man oktan oassesuorgin livččii vearjoeatnegasvuoda.

Dákkár málla, mas earet eará dálá siviilabálvalus livččii čielgasabbot luvvejuvvo almmolaš eatnanbealuštangeatnegasvuodas ja bálvalusa guhkkodat nuppástuhttojuvvošii lagabui vearjoabálvalusaiggi, sáhtásedje dálá vearjoviehtadeaddjit várre buorebut čađahit iešguđetlágan bálvalusvugiid. Dákkár ođđa vuogádat, mas árvvoštallošii maiddái nissoniid sajádat bálvalusa čađaheadjin ja mii áššáigullevaš lánkai válddášii vuhtii sohkaelliid gaskasaš dásseárvvu, livččii álbmoga ovtaveardásaš giedahallama dáfus buoremus molssaeaktu.

unnitloguálbmogiin muitaleaddji mediasisdoalus. Dát doallá deaivása sihke čearddalaš unnitloguálbmogiid ja ovdamearkka dihte lámis olbmuid buohta. Lea maiddái dábálaš, ahte virgeoapmahaččat dahje ovdorganisašuvnnat hállat unnitlogu olbmuid beales. Go unnitlogu olbmot besset hállat, de gažaldat lea dábálaččat sin sajádagas unnitlogujoavkun. Hárve jearahallojuvvo unnitlogu olbmuid ovddasteaddji ovdamearkka dihte dihto ámmátgotti ovddasteaddjin, bálvalusa geavaheaddjin, báikegotti ássin dahje ovdamearkka dihte geasselákcajeŋa borrin.

Ovdamearkkat: Skuvlaságas oahppit juhkkot sisafárreaddjinnuoraide ja dábálaš nuoraide. Lámis olmmoš lea seamma ságas áitta, jos son orru ránnjás ja oaffar, dasgo ránnját atnet su áittan. Ieš son lea ráđeheapme ja návccaheapme hállat bealistis. Romána lea sánjár, jos son beassá vuodđoskuvllas čađa, muđui rihkolaš.

Jos medias boahdá liiggás ovdan dihto joavku dahje jos media gilvá stereotipiijaid ja addá dušše smávva joavkku boahdit gullojuvvot, de šaddá govva, mii ii leat duohta. Dát lea nuppe dáfus maiddái lánkegažaldat. Ovttabealat raporteremiin media doarju ovttagardánin dahkkojuvvon cealkaga. Ja vaikke ovttaskas sáгат livččege duohtaáššit, de ollislašvuolta ii buvttet ovdan duohtavuoda. Mánnggajienat media doarju ovttavardásut servodaga ja lasiha oasálašvuoda. Olmmoš, gii dovda iežas ja eallimis media addin govvas, dovda iežas oasálašžan. Media govva sáhtá maiddái lasihit vierisvuoda dovdu ja riskka gártat olggobeallái.

Man lánhkai media sáhtá lasihit mánnggahápmásašvuoda? Dieđusge dutkamušbohtosat nuppástuvašedje, jos rihkusodđasiin álo kategoralaččat guđđošii eret ovdamearkka dihte riikkavulošvuoda máinnašeapmi, deatalaš ja áigeovdilis smiehttan datge. Muhto ášši ii leat nu ovttagardán. Dihto dáhpáhusain duogázis muitaleapmi lea relevánta ja lea buorre, ahte ságastallan gevvojuvvo, muhto mánnggahápmásašvuoda lasihemiin media sáhtá geahččat representašuvdnaproblema nuppi oaidninčiegas. Jos media fas lasiha mánnggahápmásašvuoda sisdoalunin, de ovddastus ja raportereren šaddet dássededdui. Dalle rihkusodđasiid mearkkašahhtivuolta lunddolaččat geahppána.

VIHTTA GUOIGALEAMI MEDIA OVDDASTEADDJIIDE:

- Smiehttet mánnggahápmásašvuoda, go jearahallabehtet nu gohčoduvvon dábálaš olbmuid. Sáhtášiigo bearaš, mii jearahallojuvvo beaiveruoktosáhkii, gullat unnitlohkui? Sáhtášiigo geasi lákcajeŋaid árvoštallijoavku leat mánnggahámagut?
- Ohcctet ođđa áššedovdiid. Doallet talkoobeavivi, mas roggabehtet ovdan ođđa áššedovdiid ja beaivádehket doaimmahaga "ringe dáidda"-listtá. Ruota Rättviseförmedlingen lea buorre ovdamearka das, ahte sierralágan áššedovdit duođaige gávdnojit.
- Beaivádehket maiddái listtá das, geat ožžot ságain ovddastit dihto joavkku. Ringejuvvogo álo seamma organisašuvvna ságadoallái, go dihto unnitlogu áššit gieđahallojit? Ođđa olmmoš sáhtá addit maiddái ođđa oaidninčiegaid.
- Lonut čálbmelásaid: Gean oaidninčiegas du sáгат leat čállojuvvon? Leago ságas "mii vuostá dii" stellen? Ja man jovkui don ieš gulat?
- Smiehta govaid geavaheami? Geat oidnojit govain? Deattuhuvvetgo dain stereotipiijat? Leatgo ovdamearkka dihte unnitlogu ovddasteaddjit ámadaju haga?

Ovttaveardásašvuodaáittardeaddji doaimmahaga bargoveahka

Ovttaveardásašvuodaáittardeaddji doaimmahagas leat jagi 2018 áigge bargan čuovvovaš olbmot fásta virgegaskavuodas, mearreáigásaš virgegaskavuodas dahje hárjehallin.

Ovttaveardásašvuodaáittardeaddji **Kirsi Pimiä**
Doaimmahathoavda **Rainer Hiltunen**
Sierraáššedovdi **Robin Harms**

Allagohcci **Jussi Aaltonen**
Sierraplánejeaddji **Päivi Al-Tameemi**
Allaskuvlahárjehalli **Minna Jokela**
Allagohcci **Päivi Keskitalo**
Allagohcci **Maija Koskenoja**
Allagohcci **Pasi Koskinen**
Allagohcci **Pirjo Kruskopf**
Allagohcci **Heidi Lempiö**
Ossodatčáli **Elena Leinonen**
Ossodatčáli **Miia Mäkelä**
Diehtujuohkinhárjehalli **Mirka Mokko**
Allaskuvlahárjehalli **Merilii Mykkänen**
Allagohcci **Merja Nuutinen**
Diehtujuohkinassisteanta/diediheadji **Paula Palin**
Allaskuvlahárjehalli **Hekma Peltonen**
Diehtujuohkinassisteanta **Heidi Sipilä**
Allagohcci **Venla Roth**
Allagohcci **Joonas Rundgren**
Allagohcci **Aija Salo**
Allagohcci **Pamela Sarasmo**
Diediheadji **Maria Swanljung**
Dutki **Toni Tuomi**
Allagohcci **Tiina Valonen**
Allagohcci **Anni Valovirta**
Plánejeaddji **Massimo Zanasi**

YHDENVERTAISUUS

VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI